

Neajutorarea învățată

Parlamentul României l-a suspendat din funcție pe președintele Traian Băsescu. Cei 465 de auto-proclamați haiduci, în frunte cu cel numit mai în glumă, mai în serios, Moliceanu, și-au invocat dreptul de reprezentanți ai națiunii pentru a-l trimite la viața civilă pe singurul politician actual al țării care a fost ales prin vot direct de către electorat. Singurul pe al cărui nume oamenii chiar au pus ștampila de vot. Nici unul dintre cei care s-au exprimat în Parlamentul României împotriva lui Traian Băsescu pe 19 aprilie nu se poate lăuda cu o asemenea performanță. Iar Traian Băsescu o știe foarte bine. E greu de spus ce e în sufletul președintelui suspendat al României în aceste momente, dar e clar că el se bazează din nou pe cei care l-au ales în repetate rînduri în mod direct.

Îngrijorător este însă faptul că, pe lângă excepțiile care confirmă regula – volumul enorm de mesaje de susținere de pe website-ul electoral al lui Băsescu, www.basescu.ro, cele zece mii de semnături din petiția online de susținere politică a președintelui, etc. etc – majoritatea populației pare să nu fie afectată de cele ce se petrec în juru-i, iar drama prin care trece România pare lipsită de relevanță. În marile orașe ale țării puțini au fost aceia care au ieșit în stradă pentru a își manifesta indignarea la auzul veștii actului anti-constituțional al parlamentarilor. Nici Piața Universității nu a mai devenit focarul revoluționar care a fost după alegerile din Duminica orbului din 1990. E adevărat că și atitudinea lui Traian Băsescu a fost demnă de un adevărat politician versat, calmă și responsabilă, fără nici un fel de instigare la mișcări de stradă.

Să fie acesta semnul unei maturizări a electoratului și a societății civile românești, care să fi înțeles că nu prin ieșirea în stradă se rezolvă problemele politice ale țării, ci prin prezentarea la urna de vot? Sau asistăm la o îngrijorătoare letargie pe care românii par a o fi învățat după îndelungi încercări de a schimba sistemul politic, încercări încheiate cu eșecuri care mai de care mai dezastruoase? În fond, românii sînt un popor traumatizat ca grup de un regim dictatorial în care nu au învățat că trebuie să se ajute singuri atunci cînd totul pare să le fie împotriva. Obișnuiți timp de cincizeci de ani cu un conducător providențial, care știe tot, vede tot, este dur și neiertător, dar te și ajută atunci cînd ești la ananghie (atîta vreme, desigur, cît nu îi contești autoritatea) – un Big Brother orwellian, reprezentat nu de unul sau de altul dintre secretarii generali ai partidului comunist, ci de sistem în sine, încercările în democrație ale românilor de după 1989 s-au lovit de nenumărate piedici și eșecuri.

Experimentele psihologului Martin Seligman menite a explica cauzele depresiei clinice au pornit de la constatarea că un animal – un cîine, pe care Seligman l-a folost pornind de la mai vechile experimente ale lui Pavlov care au dus la descoperirea reflexului condiționat – dacă este electrocutat de mai multe ori atunci cînd încearcă să sară peste un mic gard instalat în cușcă va sfîrși prin a renunța să mai încerce să sară, chiar și atunci cînd gardul este îndeajuns de scund pentru a fi foarte ușor de sărit, iar șocurile electrice au fost întrerupte. Seligman a numit acest fenomen neajutorare învățată.

Cu fiecare dintre alegerile de după 1990, românii au învățat să nu mai aștepte prea multe de la stabilimentul politic. CFSN-ul ne-a mințit de la bun început și s-a folosit de naivitatea noastră pentru a se transforma în partid politic. FSN-ul și-a schimbat părul de cîteva ori, dar năravul i-a rămas același, deprins de pe vremea cînd liderii răspundeau în

fața secretarului general al PCR. Convenția Democrată a fost primită cu surle și trâmbițe și am crezut că destinul României s-a schimbat în bine atunci. N-a fost să fie așa.

Președintele Constantinescu nu a avut calitățile necesare unui președinte care să facă față sistemului ticăloșit al României, iar PNȚCD s-a pierdut între interese individuale și de partid și și-a semnat condamnarea la uitare. PDSR-ul (un fel de FSN cu altă pălărie) care i-a urmat la guvernare a reușit să ne oprească din cursa aderării la Uniunea Europeană și ne-a așezat confortabil pe ultimul loc în Europa din punct de vedere al dezvoltării democrației și instituțiilor democratice. În 2004, am votat cu o altă alianță, care iată s-a prăbușit de curînd sub presiunea intereselor, de data asta mult mai clar comerciale, ale PNL-ului. Lovitură după lovitură, șoc după șoc, suspendarea președintelui s-ar putea să nu mai fie pentru unii dintre noi decît parte din normalitate.

Seligman a dezvoltat însă și o metodă de ieșire din stadiul de neajutorare învățată, iar aceea este optimismul învățat. Optimism trebuie să învățăm și noi acum. Trebuie să cultivăm în noi înșine sentimentul că nu avem dreptul să fim ignorați de cei pe care îi trimitem în Parlament și pe care îi plătim cu bani grei din taxe și trebuie să le cerem să răspundă cu postul pe care îl dețin dacă nu înțeleg că prima lor datorie este către noi, cei care i-am trimis acolo să ne reprezinte interesele. Interesele noastre, nu ale lor. Tot pe ei trebuie să îi sancționăm atunci cînd decid să nu ne audă și să ia decizii aberante precum cea din 19 aprilie. Iar dacă continuă să o facă, atunci e cazul să îi trimitem înapoi de unde au venit și să ne facem auziți. Fără violențe ridicole, fără manifestări suburbane. Cu demnitate, dar cu tărie, trebuie să le spunem acestor domni pentru care schimbarea anuală a mașinilor, votarea propriului salariului și inițierea propriilor odrasle în tehnica votării în parlament în timp ce îți faci siesta de dup-amiază este mult mai importantă decît dorința

noastră de a trăi într-o țară normală că rolul lor pe scena istoriei s-a încheiat. Iar mai apoi să le arătam cu eleganță ușa. © 2007 George Șipoș